

Povestea unei vieți

Capitol XII

De **Stefan Kecskemeti**

Medicina la Timișoara cu Benedict Menkes, Emil Stein, Mișu Elias, Mișu Rottenberg ș.a.

Există o ciudată tristețe a reușitei.¹ După starea de extaz la aflarea victoriei am fost cuprins de o inexplicabilă tristețe. Am pierdut independența, am revenit la Timișoara și nu mai puteam să câștig un ban. Simpaticele mele cunoștințe de la Sanepidul Timișoara mi-au oferit o jumătate de normă cu condiția avizului Institutului de Medicină. Cererea mi-a fost respinsă, nici azi nu înțeleg din ce rațiune. Am rămas din nou întreținut, situație extrem de neplăcută, fiindcă mama, care o bucată de vreme lucrase la o cooperativă pictând manual basmale, nemaiputând suporta vopselele, s-a îmbolnăvit și a trebuit să abandoneze munca. Singurul care câștiga în familie era soțul ei, medicul care acum era specialist chirurg și lucra într-unul din spitale, dacă bine îmi aduc aminte, la urologie. Tata nu mai contribuise de ani de zile la întreținerea fratelui meu. Fiind angajat al unei cooperative de prestări de serviciu, abia dacă se putea întreține pe sine. Cu greu am reușit să obțin de la el modica sumă pentru taxa de învățământ, fiindcă deși părinții erau divorțați și eu eram întreținut de mama, eram considerat din nou fiu de mic meseriaș, fost capitalist. Abia după anul întâi am scăpat de această obligație. De bursă nu putea fi vorba, dar am obținut bursa de merit de 50 lei pe lună, cu care puteam să-mi cumpăr niște cărți și puținele cursuri de care aveam nevoie.

Pretenția unică a soțului mamei a fost să excelez la toate materiile, ceea ce, fiind mai matur decât ceilalți colegi și având cunoștințe încă de la școala sanitară, nu mi-a creat dificultăți. Totuși, îmi aduc aminte de primul contact cu anatomia. Ținând un humerus în mână pe o bancă din parcul de pe malul Begăi, mă văd și azi citind cu disperare descrierea cu foarte multe considerații inutile din manualul de osteologie, artrologie și miologie al legendarului Papilian de la Cluj. Am fost convins că până-i

¹ K. a trecut cu succes examenul de admitere la Institutul de Medicină Timișoara (v. Capitolul XI).

lumea nu voi reține detaliile nu descrise, ci circumscrise. A doua zi am încercat cu anatomia lui Gray, o carte mai sobră, dar, așa cred și azi, prost tradusă. Ajuns la Arad la sfârșitul primei săptămâni de curs, mi-am adus aminte că parcă am văzut la fostul meu șef o anatomie germană a lui Brauss, l-am vizitat înainte de a-mi reîntâlni iubita și am împrumutat-o. Ce fantastică ușurare! Un text clar, succint, ilustrat corect. Așa m-am pregătit pentru primul hop al oricărui boboc în medicină, colocviul de oase. Profesorul de anatomie era un relativ tânăr, dar sec om de știință. Îl chema Corondan și venise de la Cluj după plecarea boemului profesor Zeno Iagnov. Avea reputația unui om sever, neiertător. Privea prin tine, niciodată în ochii interlocutorului, cu niște ochi albaștri care aveau străluciri ciudate în lumina proiecteurului planșelor cu amănuntele materiei predate.

La fiziologie am avut un simpatic bătrânel, Profesorul Marin Popescu (Popescu siringă – fiindcă a fost medic militar în război și a patentat o siringă pentru transfuzii directe de la donator la primitor pentru marile urgențe). El avea lecțiile bătute la mașină din care citea la cursuri. Cu fiziologia nu am avut nicio problemă, la școala sanitară predase un oarecare Dr.Stefan, simpatic, plin de temperament, care a fost directorul centrului de transfuzii, și care m-a incitat să învăț după un tratat de la biblioteca Institutului de Medicină, unde îmi făceam veacul din clasa întâi. În plus, am primit de la un bătrân medic de familie, prieten cu bunica, o fiziologie a școlii vieneze, de Landois-Rosemann, din care am sorbit cu nesaț formele de manifestare ale vieții.

Prof.dr. Benedict
Menkes (1904-1987)

Destul de plictisitoare histologie era predată de o distinsă doamnă Profesor Râmniceanu, biologia de una din figurile deosebite ale epocii, Profesor Dr. Benedict Menkes, director al filialei Academiei de Științe, preocupat de transplantarea țesuturilor embrionare dintre ouă de păsări din aceeași rasă, dar culori diferite. Chimia generală ne-a fost predată de un tânăr conferențiar Emil Stein, inteligent, foarte cult, cu care sărbătoream fiecare nouă descoperire pe care chimia în expansiune o aducea pe tapet. Îmi aduc aminte de descoperirea formulei hemoglobinei, apoi a coenzimei A. La biochimie, un laborant uriaș și sobru a apărut la primul curs și ne-a spus, citez: Veți face biochimia cu mine și domnul profesor Vanghelovici, să nu uitați niciodată tetravalența atomului de carbon. Recomandare

utilă pe care o voi respecta cât oi trăi, în compensație pentru numeroasele alte recomandări pragmatice nerespectate niciodată, de exemplu de a renunța la deviza: *Nulli concedo*, sau la *Nil admirari*.

★★★★★

Din păcate, învățând culcat pe canapeaua mea de acasă, împărțeam din nou camera cu Peter, primeam de la mama zeci de pâini cu unsoare și boia, deci câștigam vertiginos în greutate, în nici 2 luni din țărul de 68 kg. am ajuns un hipopotam de peste 75 chile, cu consecințe dramatice, o nevralgie de musculo-cutanat lateral, cu miogeloze, infernal de dureroasă. La un moment dat, soțul mamei s-a oferit să-mi facă o infiltrație de novocaină în zona lombo-sacrată. M-am prezentat în cabinetul lui particular, m-am întins pe masa de intervenții și a început o tortură cumplită. Respectând îndemnurile bunicii mele conform căroră dacă te doare ceva, să strângi din fălci, dacă ești singur, poți să și scrâșnești din dinți, am tăcut vreo zece minute, după care nemaiputând răbda am spus că anestezia, în loc să prindă, doare din ce în ce mai mult, pe măsura ce mi se fac injecțiile. Sărmanul torționar a controlat sticla din care aspira soluția, a intrat în panică și m-a cărat în spinare vreun kilometru până la sanatoriul Bega unde lucra ca și chirurg, fiindcă mă infiltrase cu vreo 80 ml nitrat de argint. Am stat vreo lună întins pe canapeaua mea acasă, musculatura mi se topise de pe ambele coapse și gambe, în primele zile am primit morfină sau dolantin, nu mai țin minte, doar că îmi făcea o greață cumplită, în ciuda combinării cu atropină, dar am rezistat. După această cură radicală, ochii mei căprui aproape negri ca pupila au primit o lizieră cenușie care persistă până azi, numai că acum mi se spune că este un inel senil. Așa am ajuns senil sau cel puțin senior la 21 ani. Decenii după acest eveniment, periodic, mai ales la venirea căldurilor mă cuprinde ba la dreapta, ba la stânga, durerea cumplită, dar pe atunci, adesea mergând pe stradă șchiopătând, scrâșnind din dinți, am suferit infernal. O singură dată, eram de pe acum la Oradea, s-a mai repetat epizodul cumplit care mi-a topit din nou musculatura coapsei, de data aceasta pe dreapta.

★★★★★

Am trecut totuși cu bine colocviul de oase cu asistentul Dr.Bârzu, al cărui frate a devenit ulterior pedopsihiatru la policlinica din Cluj. Băieți din Mehala, simpatici, dar

cam ironici cu studenții. Pe profesorul Menkes îl știam demult, eram încă în școala sanitară, când a venit în vizită, fiindcă bunica achiziționase câteva perechi de păruși de culoare roșie. Mergându-le foarte bine, în boxa rezervată berzei Balbo transformată în cușcă, aceste păsărele zglobii, jucăușe, făcând un scandal infernal s-au înmulțit în proporție geometrică și marele biolog dorea să-și extindă experiențele la acest soi de păsări. În cursul discuțiilor, a asigurat-o pe bunica că după terminarea școlii voi ajunge sigur student. Era comunist convins sau cel puțin se prefăcea că este, și credea în cele scrise în cursul de logică al unui oarecare Vinogradov, în care una dintre sentințe se formula așa : La noi fiecare om are dreptul la învățătură, tu ești unul dintre noi, deci ai dreptul la învățătură. Silogismul dovedindu-se greșit am plătit eroarea cu trei ani de „producție”. De atunci aflasem că există multe feluri de logică. Acum însă ne preda biologia și îmi amintesc de examenul la el. Ca măgarul în turmă, fiind cel mai bătrân din grupă, am fost numit șef de grupă, era anul în care liceul se termina după 10 ani de studii, deci majoritatea colegilor era cu 5 ani mai tineri decât mine. Ca șef de grupă am asistat la desfășurarea examenului întregului grup, fiind obligat să fiu primul care răspunde. Am tras 3 subiecte, două de biologie și unul de parazitologie predată de Dr. Mișu Elias. Primul subiect: mitoza. Încep să spun ca frații Hertwig au consta....sunt întrerupt, da măi, de unde știi de aceste genii,.. și mi se ține o prelegere despre ei, treci la subiectul următor; o temă mai dificilă, era lupta intra-specifică, o teză a lui Darwin respinsă de înalta știință sovietică din cauza malthusianismului deformat de fasciști în rasism. Spun : în ciuda criticilor actuale, lupta intra-specifică pare să aibă totuși loc....bravo, măi, să știi că si eu sunt convins că așa este. Dă-mi indexul! Intră Mișu pe care îl știam bine din vremea felceriei, subiectul tras fiind întâmplător ciclul plasmodiilor. Mișu îi spune profesorului că încă nu am răspuns la subiectul său. Prof-ul îi spune: Taci și ieși afară! Am primit un f.b. O colegă, Valentina în dorința de a-și etala cunoștințele, l-a întrerupt pe profesor de două ori, pentru asta a fost penalizată cu un suf.

În primii trei ani nu am avut note, ci calificative, cu consecințe la care voi reveni. La acest prim examen la sfârșitul primului semestru mi-am dat seama că examenele orale sunt un duel intelectual între candidat și examinator. Am reușit la anatomie performanța să captez privirea stranie a profesorului meu. Sâmbăta următoare,

vizitând foștii colegi de la Sanepid la Arad, simpatica doctoriță la igiena alimentară, o tânără cu ochi deosebit de frumoși și un habitus ca de felină - am aflat ulterior că era o contesă din Baltica - îmi spune zâmbind : Știi, profesorul tău de anatomie mi-a spus că are impresia că l-ai trombonit. Nu făcusem așa ceva, dar răspunzând după Brauss, am prezentat cu totul altfel problema decât ceilalți colegi. La scurt timp după aceea s-a măritat cu el și după 2 ani au dispărut pe undeva în Occident.

O relație specială am avut cu catedra de Fizică medicală. Profesorul Schorscher, un sas lung și deșirat a ținut niște cursuri frumoase, dar pentru mine confuze, din moment ce formula lui Nernst cuprindea și logaritmi. Tămâie la matematică, în timpul felceriei la Arad, apărând într-una din librării rigle de calcul rusești, pe care le puteau cumpăra doar fericiți posesori de recomandare de la locul de muncă, am cumpărat o astfel de sculă cu care puteam compune și susține statisticile cerute în rapoartele de activitate. M-am pus pe treabă, cu ajutorul cărții lui Colerus mi-am completat cunoștințele. Se pare că aceasta ambiție i-a plăcut și m-a recomandat ca meditator al unui coleg Țulu, după poreclă, care nu reușea să înțeleagă nimic din cele predate. Am ajuns astfel în posesia unor mici sume de bani și după examen, tatăl său fiind tinichigiu, a unei covate din tablă zincată de care cu greu am scăpat, neavând ce începe cu ea. La examen a trebuit să asist. Țulu trage între subiecte mecanica mersului. După cele 20 de minute de gândire se prezintă și face o demonstrație a fazelor mersului. Desigur aiurea. Profesorul nedumerit îl întreabă totuși cum explică una dintre fazele mersului, evident fanteziste. Răspunsul vine spontan : Dacă unul din picioare este din lemn. Toată asistența izbucnește în râs. Țulu scapă cu un suf, iar eu sunt felicitat pentru elev. Dacă voia să-și bată joc de mine, vorbea cu mine în săseasca lui de acasă, un dialect ce semăna cu anglo-

saxonă, fiind din sud. Sașii din nord, spre Bistrița, vorbeau un dialect ce semăna cu flamanda. De aici, de exemplu, termenul de fleandură=zdreanța sau fleancă=gură (grai) în limbajul transilvănean. Avea un șef de lucrări **Rudi Brauch** cu care m-am împrietenit, o asistentă, soția unuia dintre cei dintr-a opta care m-au adoptat ilo tempore Benjamin la Piarști,

Rudi Brauch (1930 – 2014, Israel)

Florica și o laborantă drăguțică, finuță, la care în zadar am încercat să trag în glumă clopotele. În locul cursurilor după care nu aveam niciun profit, neavând memorie auditivă sau motorie, aici mi-am făcut veacul, ajutând la construirea a tot felul de aparate, printre care un aparat cu ultrasunete niciodată finalizat, fiindcă nu a fost de găsit un cristal de cuarț corespunzător scopului. Am terminat primul an cu foarte bine pe linie, cu o excepție, histologia. Sistemul meu de a învăța era unul deosebit. Încă din școala sanitară, citeam mai multe cărți din tematică, așa că niciodată nu am abordat problemele dintr-un singur unghi. La histologie citisem în Drăgoi (un mare histolog proscris ca și profesorul de Biologie din Cluj, Preda) despre niște raze mitogenetice ale unui oarecare Gurevici, am expus pe larg ipoteza acestuia, neștiind că acest evident rus nu este pe linie, ci un transfug în cercuri imperialiste. Cum asista și un politruc al medicinei la mai toate examenele, pentru această gafă am fost penalizat cu un bine. Între patru ochi, doamna profesor mi-a spus că nu a îndrăznit să-mi acorde f.b.-ul bine meritat.

Vacanța am petrecut-o, ca și cele două ulterioare, mai mult la Arad, de care am rămas legat nu numai prin iubirea mea, ci și prin numeroșii prieteni printre care chimistul Knieser cu care puteam discuta ore în șir tot felul de probleme științifice. Nu mai știu prin ce minune, el a obținut revista britanică „Endeavour”, un pendant al vestitului „Nature”, revista în care o publicație acceptată era cea mai sigură cale spre premiul Nobel. Cu acest amic băteam pe vremuri, săptămânal, talciocul, unde puteai la vremea respectivă găsi tot felul de cărți. Așa, de exemplu, am făcut rost de un volum de antropozofie, o aiureala pornită de o americană probabil isterică din secolul XIX. La scurt timp după acea achiziție, apare după lăsatul întunericii la mine acasă un tip destul de în vârstă, jerpelit și cu lacrimi în ochi îmi spune că a aflat că sunt în posesia cărții care este de căpătâi pentru un grup de „inițiați”, rugându-mă să le-o cedez. Fiind puțin interesat de treburi esoterice, i-am dat cadou acea „biblie” a iraționalismului. Odată acest amic a aflat că cineva prin Părneava a construit un motor acționat de energie fotoelectrică, am umblat aproape o jumătate de zi până l-am găsit pe tip. Cu doar patru elemente folosite la redresoare de curent cu seleniu pentru aparate de radio a pus în mișcare un motorăș miniaturizat ca o bijuterie.

În anul doi am continuat anatomia, de pe acum cu Mișu Rottenberg, amintit coleg la Piarști și cu un fost pedagog la școala sanitară ajuns conferențiar, ulterior profesor la Cluj, Dr.Albu. Dacă mă uit pe index, acel an doi l-am absolvit numai cu FB.

Povestea unei vieți, de Stefan Kecskemeti

Capitol I

Pe urmele copilăriei și strămoșilor în Timișoara de altădată
http://www.bjt2006.org/SK_Pe_urmele_copilariei_0316.pdf

Capitol II

Educație la mijloc de veac
Cămăși verzi – cămăși maro
http://www.bjt2006.org/SK_Educatie_la_mijloc_de_veac_0816.pdf

Capitol III

Conacul bunicii – raiul pe pământ
Messerschmidt, Titobus și pom de Crăciun în văzduhul timișorean
http://www.bjt2006.org/SK_Conacul_bunicii_1016.pdf

Capitol IV

23 August 1944 – Speranțe de pace și dicționare ruso-române
Între soldați și refugiați, între bombe, cămile și un pui de leu
http://www.bjt2006.org/SK_23august_1316.pdf

Capitol V

Tâlhării și bombe atomice. Petru Groza și Poporul
La Liceul Piarist: "Ești un cretin! Ieși afară!"
Explozii și bătaie cruntă, zeamă de varză, șerpi și altele
http://www.bjt2006.org/SK_Talharii_si_bombe_1616.pdf

Capitol VI

Pățanii cu aligatorul Ali, cu pistoale rătăcite, cu un radio ilegal...
Despre cărți, cinema, muzică și... dragoste
1948 – anul în care au început calamitățile
Primii pași în domeniul medical
http://www.bjt2006.org/SK_Patanii_cu%20aligatorul_Ali_2516.pdf

Capitol VII

Vânătoare de flebotomii în preajma lui Tito
Romul și biscuiții fac minuni
Din floare în floare
http://www.bjt2006.org/SK_Vanatoare_de_flebotomii_3516.pdf

Capitol VIII

Picaje cu Aviasan
"Umbre" și "dușmanii poporului"
http://www.bjt2006.org/SK_Picaje_Aviasan_3916.pdf

Capitol IX

La stână și la târguri de fete
Procese și evacuări
1953 – Festivalul Internațional al Tineretului
Aradul intelectual
http://www.bjt2006.org/SK_Targul_de_fete_4416.pdf

Capitol X

Malarie și febră tifoidă în valea Crișului
Hepatită și poliomielită
Educația sanitară și succesul manipulării
Epidemii de isterie

Pășanii cu paraziți și vin roșu

http://www.bjt2006.org/SK_Malarie_febra_tifoida_4816.pdf

Capitolul XI

Între Timișoara și Arad

Lupi pe o noapte de iarnă

La vârsta iubirii și a înțelepciunii

http://www.bjt2006.org/SK_Intre_Timisoara_si_Arad_5116.pdf